

§

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД У
БЕОГРАДУ
Гж бр.7152/18
28.09.2018. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јасне Беловић, председника већа, Јелене Стевановић и Невенке Ромчевић, чланова већа, у парници тужиле АА, чији је пуномоћник адвокат АБ, против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, ул. Немањина бр.22-26, ради утврђења, дискриминације и накнаде штете, вредност предмета спора 300.000,00 динара, одлучујући о жалби тужиле изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П.бр.3286/17 од 16.05.2018. године, у седници већа одржаној дана 28.09.2018. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужиле и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П.бр.3286/17 од 16.05.2018. године у ставу првом и другом изреке пресуде.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужиле за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П.бр.3286/17 од 16.05.2018. године, ставом првим изреке, одбија се тужбени захтев тужиле АА, Булевар Војводе Путника бр.14, којим је тражено да се утврди да је повређено начело једнаких права и обавеза, чиме је извршена дискриминација у области права на мирно уживање својине и других имовинских права стечених и гарантованих на основу чл.58 Устава Републике Србије, према тужилци АА којој је онемогућено мирно уживање својине и других имовинских права стечених по закону на једнособном стану аа које користи заштићени станар на основу одлуке тужене Републике Србије, као и захтев за накнаду трошкова поступка.

Ставом другим изреке одбија се тужбени захтев тужиље којим је тражено да се обавезе тужена да тужилци на име накнаде нематеријалне штете због учињене дискриминације и ограничења могућности наплате одговарајуће тржишне закупнине за стан у својини на адреси аа1 исплати износ од 300.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 16.05.2018. године као дана пресуђења па до исплате. Ставом трећим изреке одбија се захтев заступника тужене за накнаду трошкова поступка.

Против ове пресуде, тужилца је благовремено изјавила жалбу, из свих законских разлога, побијајући је у ставу првом и другом изреке, како то произилази из жалбених навода. Трошкове другостепеног поступка је тражила и определила.

Испитујући побијану пресуду у смислу чл.386 ЗПП-а (“Службени гласник РС”, бр.72/11 и 55/14) Апелациони суд је оценио да жалба тужене није основана.

У спроведеном поступку нису почињене битне повреде одредаба парничног поступка из чл.374 став 2 тачка 1,2,5,7 и 9 ЗПП-а на које другостепени суд пази по службеној дужности, а због којих би се ожалбена одлука морала укинути, нити се жалбом тужиље указује на постојање неке друге битне повреде која је била или могла бити од утицаја на њену законитост и правилност.

На основу изведених доказа, првостепени суд је утврдио да је тужилца власник породичне стамбене зграде у Београду на адреси аа, у којој у стану величине 21 м² станује заштићени станар, као купац на неодређено време, а раније носилац станарског права СС, док је други стан у наведеној стамбеној згради усељив и тужилца га слободно користи. Дана 20.06.1956. године закључен је уговор о коришћењу стана између СС1 и СС2 као корисника стана, оверен од стране Народног одбора Општине Топчидарско брдо под број 6114/470 од 02.11.1965. године, којим је предвиђено у чл.1 уговора да СС1 издаје на коришћење СС2 стан у аа који се састоји од једне собе, једне кухиње, клозета, заједничке терасе, једног подрума и заједничке вешернице, а чланом 4 је предвиђено да ће корисник стана користити стан са члановима свог домаћинства. Уговором о купопродаји закљученим између СС3 и СС4 као продаваца и ААМ, мајке овде тужилце, утврђено је да су продавци власници половине куће и једне зграде на кат.парцели аа2 и да имају право коришћења 1/2 кат.парцеле аа2, а на основу решења о наслеђивању О.бр.166/80 Општинског суда у Лазаревцу, те да наведену непокретност продају купцу и то један део стамбеног објекта у површини до 21 м², као усељив, а други део у површини од 20 м², као неусељив, па продавци преносе своје право коришћења на аа2 док је чланом 2 уговора предвиђено да се купац обавезује да продавцима на име купопродајне цене исплати износ од 4.000.000,00 тадашњих динара, у моменту овере уговора код надлежног суда у Београду, а чланом 3 уговора је обавезан купац да у року од 20 дана након овере уговора код надлежног суда са носиоцем станарског права на 20 м² СС из Београда закључи уговор о коришћењу стана. Решењем Службе за катастар непокретности од 12.06.2014. године уписано је право коришћења у корист АА овде тужилце на предметној парцели, које је конверзијом која је дозвољена од стране органа тужене прешло у право својине, као и упис права својине на предметној згради. Тужилца и њени правни претходници су покушавали да иселе заштићеног станара из спорног стана нудећи му други објект у који би се преселио, али безуспешно, те су покушали и преко органа тужене и водили парницу, али нису

успели. СС2 и њени наследници нису без правног основа усељени у предметни стан већ на основу у то време важећих прописа и уговора о коришћењу стана овереног 02.11.1956. године, након чега су тужиља и њени правни претходници стекли право својине на том стану као неусељивом. До 2017. године заштићени станар односно сада купац на неодређено време плаћао је закупнину у износу од 100-500,00 динара, а од 2017. године месечно 6.800,00 динара, што је знатно мање од тржишне закупнине коју би тужиља могла да оствари да у њеном стану не борави заштићени станар, те се због тога тужиља осећа дискриминисано, јер већ дужи временски период не може да убира закупнину у висини тржишне, док други власници непокретности могу да располажу својим непокретностима и дају објекат у закуп, што она није у могућности, због чега сматра да јој је повређено право на мирно уживање имовине из чл.58 Устава Републике Србије. Применом одредби чл.21 став 1, чл. 58 и 194 Устава Републике Србије, те имајући у виду и одредбу члана 1 став 1 Протокола бр.1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, те члан 14 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, као и одредбу члана 2,3 став 1, 4 став 1, 5 и 6, 7, 8, 14, 41 став 1, 43 став 1 и 45 став 2 Закона о забрани дискриминације, на тако утврђено чињенично стање, првостепени суд је оценио да тужбени захтев тужиље није основан.

Чињенично стање утврђено је потпуно и поуздано, правилном оценом изведених доказа у смислу чл.8 ЗПП-а. У образложењу одлуке првостепени суд је на јасан и логичан начин изложио садржину изведених доказа и дао оцену истих.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је правилно применио материјално право када је закључио да тужбени захтев тужиље није основан. За своју одлуку првостепени суд је дао непротивречне и јасне разлоге, које као правилне прихвата и овај суд.

Дискриминација и дискриминаторско поступање означава свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе, као и на чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима (у даљем тексту: лична својства). Чланом 3 став 1 истог закона прописано је да свако има право да га надлежни судови и дуги органи јавне власти Републике Србије ефикасно штите од свих облика дискриминације. Чланом 4 став 1 истог закона прописано је да су сви једнаки и уживају једнак положај и једнаку правну заштиту без обзира на лична својства, а ставом 2 да је свако дужан да поштује начело једнакости, односно забрану дискриминације. Чланом 8 Закона о забрани дискриминације је прописано да повреда начела једнаких права и обавеза постоји ако се лицу или групи лица, због његовог односно њиховог личног својства, неоправдано ускраћују права и слободе или намећу обавезе које се у истој или сличној ситуацији не ускраћују или не намећу другом лицу

или групи лица, ако су циљ или последица предузетих мера неоправдани, као и ако не постоји сразмера између предузетих мера и циља који се овим мерама остварује.

Цитираним одредбама Закона о забрани дискриминације одређено је главно обележје дискриминације, а то је неоправдано прављење разлике између лица. У конкретном случају, тужила ниједним актом или пропуштањем није дискриминисана поступањем судова као органа тужене, ни на непосредан ни на посредан начин, нити су јој неоправдано ускраћена права и слободе. Наиме, парнични суд је одлучивао о тужбеном захтеву тужиле за иселење заштићеног станара и у том поступку захтев тужиле је одбијен, како то произлази из њених навода. Тужила је, уколико је била незадовољна пресудом, имала могућност да законитост одлуке испитује у судском поступку, ванредним правним средствима, а потом подношењем уставне жалбе. У овом поступку за заштиту по одредбама Закона о дискриминацији, тужила тражи утврђење да јој је повређено начела једнаких права и обавеза, чиме је дискриминисана у области права на мирно уживање својине и других имовинских права стечених и гарантованих на основу члана 58 Устава Републике Србије, јер није у истом положају као остали власници, јер јој је тужена административним путем наметнула подстанара, који се зове заштићени станар, који плаћа административну, од стране тужене одређену закупнину, а која је вишеструко мања од тржишне.

Поступање суда у конкретном случају не може да се цени као дискриминација по одредбама Закона о забрани дискриминације. Према члану 142 став 2. Устава Републике Србије, судови су самостални и независни у свом раду и суде на основу Устава, закона и других општих аката, када је то предвиђено Законом, општеприхваћених правила међународног права и потврђених међународних уговора, тако да судске одлуке нису акти дискриминације, нити поступање судова приликом одлучивања може да буде дискриминаторско поступање. Наиме, у конкретном случају, суд је као орган тужене одлуку донео у складу са важећим императивним прописима (Законом о стамбеним односима, а касније и Законом о становању), којима је установљено право заштићеног станара на становање на стану у својини грађана. Ово посебно имајући у виду да, супротно наводима тужиле, ни тужилци ни њеним правним претходницима није наметнут од стране органа тужене заштићени подстанар, јер, како то произлази из приложених уговора о коришћењу и купопродаји, исти нису били власници станова у својини грађана којима је право својине ограничено станарским правом, већ су такво, већ ограничено право својине на предметном стану, као неуселљивом, стекли слободном изјавом воље, куповином стана, као неуселљивог, којим су се управо обавезали да са носиоцем станарског права закључе уговор о коришћењу, како то произлази из члана 3 уговора. Стога не само да им постојање овог ограничења није било наметнуто, како то тужила тврди, већ им је исто у моменту закључења уговора о купопродаји било непосредно познато, јер је исто чинило саставни део уговора о купопродаји.

Поред тога, доношењем императивних прописа од стране органа тужене, којима се претходним власницима, а не правним претходницима овде тужиле, ограничавало право коришћења станова, имало је легитимни циљ, а то је заштита права на становање, под строго законом прописаним условима само једне категорије станара, која је коришћењем истих до одређеног временског тренутка стекла право на дом, а

које право је такође заштићено одредбама Европске конвенција за заштиту људских права и основних слобода.

Наиме, тужена Република Србија је као законодавац овлашћена, у смислу чл. 18, 27, 69. и 97. Устава Републике Србије, да у складу са процењеним могућностима и потребама доноси законе и уређује односе у разним областима живота, при чему одређеним категоријама пружа онај обим права који сматра погодним. То што је у различитим прописима дат различит обим права само за себе не представља дискриминацију као основ за накнаду штете о којој суд одлучује у поступку за утврђење и накнаду штете, а оцена уставности закона у надлежности је Уставног суда. Дискриминација би могла настати и у примени ових прописа, уколико би се према неком лицу поступало другачије него према лицима која се налазе у истој или сличној ситуацији, а што тужила приложеним доказима у овом поступку није учинила вероватним, како је правилно оценио првостепени суд, правилном применом члана 45 Закона о забрани дискриминације. Држави по правилу припада слободна процена у доношењу прописа и заштити одређених категорија лица, а из члана 21. став 4. Устава Републике Србије произилази и могућност такозване позитивне дискриминације, па се не би могле сматрати дискриминацијом посебне мере које Република Србија може увести ради постизања пуне равноправности лица или група лица која су суштински у неједнаком положају са осталим грађанима, као што су то у моменту доношења наведених закона били заштићени станари. Стога је тужбени захтев тужиле за утврђење дискриминације, а следствено томе и за накнаду нематеријалне штете јер није утврђено постојање дискриминације правилно одбијен као неоснован.

Супротно жалбеним наводима првостепени суд је правилно ценио и праксу Европског суда за људска права у области дискриминације. Ово стога што се у пракси Европског суда за људска права дискриминација означава као неједнако поступање према лицима у релевантно сличном положају, без објективног и разумног оправдања. Неједнако поступање само по себи није дискриминација, јер држава има право на "поље слободне процене" када може поступати неједнако према једнакима или једнако према неједнакима, а да то није дискриминација, иако се односи на уживање права признатих Конвенцијом или националним законодавством, а колико је "поље слободне процене" зависи од права у питању, те дискриминација постоји само ако нема објективног и разумног оправдања за неједнако поступање, чије постојање се цени у односу на циљ и последице предузете мере, а ако је циљ легитиман потребан је однос сразмерности између предузете мере и циља чијем се остварењу тежило.

С обзиром на садржину члана 2 став 1 тачка 1 (појам дискриминације), члана 6 (непосредна дискриминација) и члана 7 (посредна дискриминација) Закона о забрани дискриминације и наведене ставове из праксе Европског суда, а у погледу појма дискриминације, може се закључити да су у суштини у корелацији и да се могу свести на опште прихваћено правило познато у домаћој правној пракси као тзв. тест дискриминације. За примену тзв. теста дискриминације потребно је да за учињено разликовање (неједнако поступање) не постоји објективно и разумно оправдање, а да ли постоји такво оправдање процењује се прво, по томе да ли се учињеним разликовањем тежило легитимном циљу, а затим ако такав циљ постоји да ли постоји однос сразмерности (пропорционалности) између учињеног разликовања и циља коме

се тежило.

Стога, ни доношењем закона од стране органа тужене којима се заштићеним станарима и члановима њиховог домаћинства признаје право коришћења станова у својини грађана, под строго законом одређеним условима, тужена ни у својству законодавца није дискриминисала тужиљу, дајући јој мања права у односу на остала лица у релевантно сличном положају, како је то правилно ценио и првостепени суд, правилно спроводећи наведени тест дискриминације у конкретном случају.

Наводи жалбе тужиље којима се указује да јој је наведеним законима, којима се штити право становања заштићеног подстанара, због чега трпи имовинску штету у виду разлике између административне и тржишне закупнине, повређено право на мирно уживање имовине, нису од утицаја на правилност побијане одлуке у овом поступку, јер се у истом утврђује само да ли је дошло до дискриминације тужиље према одредбама Закона о забрани дискриминације, а оцена евентуалне повреде права на имовину није у надлежности овог суда као парничног већ Уставног суда, односно Европског суда за људска права.

Апелациони суд је имао у виду и остале наводе жалбе тужиље, али како је оценио да су исти били предмет оцене првостепеног суда, као и да не могу довести до другачије одлуке у овој правној ствари, није их посебно образлагао на основу овлашћења из чл.396 став 2 ЗПП-а.

Са свега изложеног, на основу чл.390 ЗПП-а одлучено је као у ставу првом изреке.

Како тужиља није успела у жалбеном поступку, одлучено је као у ставу другом изреке, на основу члана 165 став 1 у вези члана 153 ЗПП-а.

**Председник већа-судија
Јасна Беловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић